ΚΕΡΑΜΙΚΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ

ΚΕΡΑΜΙΚΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Η κεραμική, μια πανάρχαια τέχνη, χρησιμοποιεί ως πρώτη ύλη το αργιλόχωμα. Όταν αναμείξουμε το αργιλόχωμα με νερό θα προκύψει μία πλαστική μάζα η οποία μπορεί να πάρει οποιαδήποτε μορφή. Στη συνέχεια αφήνουμε το αντικείμενο να ξεραθεί στον αέρα και κατόπιν το ψήνουμε σε κατάλληλους φούρνους. Τα αντικείμενα μπορούν να διακοσμηθούν με διάφορα σχήματα και χρώματα, να καλυφθούν με ειδικά υλικά για να αποκτήσουν γυαλιστερή επιφάνεια και κατόπιν ξαναψήνονται.

Ο όρος **κεραμικά υλικά** έχει ευρύτερη χρήση και περιλαμβάνει όλα τα ανόργανα μη μεταλλικά υλικά που έχουν υποστεί θερμική κατεργασία σε υψηλές θερμοκρασίες (>1000 °C) είτε κατά το στάδιο της επεξεργασίας είτε κατά το στάδιο της εφαρμογής. Ο όρος προέρχεται από το προάστιο Κεραμεικός της αρχαίας Αθήνας όπου κατασκευάζονταν ψημένα προϊόντα από πηλό.

Παραδοσιακά κεραμικά προϊόντα είναι οι γλάστρες, τα κεραμίδια , οι στάμνες, τα πιάτα, τα πλακάκια, τα είδη υγιεινής, οι πορσελάνες, τα τούβλα.

Η **Αγγειοπλαστική** είναι μία από τις αρχαιότερες τέχνες και έχει να κάνει με την κατασκευή κυρίως πήλινων αγγείων. Αποτελεί κατηγορία της **κεραμικής τέχνης**, που αναφέρεται στον **πηλό** και σε όλες τις μορφές που μπορεί να πάρει. Η αρχαία ελληνική κεραμική παρέχει πληροφορίες για την καθημερινή ζωή, τη θρησκεία, τη μυθολογία, το θέατρο.

Στην ουσία η **κεραμική**, ικανοποιούσε από την Προϊστορική εποχή, τις διάφορες ανάγκες της καθημερινής ζωής του ανθρώπου για κάποια στοιχειώδη σκεύη. Οι άνθρωποι έπλαθαν αγγεία και ειδώλια από πηλό, ενώ αργότερα χρησιμοποίησαν τον πηλό για να φτιάξουν πλίθινα σπίτια. Όταν έμαθαν να χρησιμοποιούν τη φωτιά, άρχισαν να ψήνουν τα πήλινά τους, για να τα κάνουν ανθεκτικά **(5η-6η χιλιετία π.Χ.).**

Τα πρώτα σημάδια κατοίκων από κεραμικά ευρήματα ανακαλύπτονται στην **Κρήτη** το **7000π.Χ.** ενώ τα πρώτα πήλινα αγγεία της Νεολιθικής περιόδου εμφανίζονται γύρω στο **6000π.Χ.** Η ιστορία της **αγγειοπλαστικής** στην Ελλάδα δηλαδή μέχρι σήμερα συμπληρώνει τα 8000 χρόνια συνεχούς πορείας.

Μινωϊκοί πίθοι στα ανάκτορα της Κνωσσού

Όσον αφορά τον Ελλαδικό χώρο, η αγγειοπλαστική αρχικά ακμάζει στην Κρήτη στα **πρώτα Μινωϊκά χρόνια 3000-2100π.Χ .**και φτάνει στην μεγαλύτερή της ακμή στα **μέσα Μινωϊκά 2100-1580π.Χ.** με την μορφή **πήλινων σκευών** που περιείχαν έλαια και αλοιφές . Την εποχή αυτή ξεχωρίζουν τα καμαραϊκά αγγεία.

Την περίοδο αυτή ακολούθησε η **Μυκηναϊκή (1600-1100 π.Χ.).**

Πρωτογεωμετρική περίοδο **(περ. 1050-900 π.Χ.).** Το στυλ περιορίζεται στην απόδοση κύκλων, τριγώνων, κυματιστών γραμμών και τόξων με αξιοσημείωτη επιδεξιότητα. Κατά την ***Ύστερη Πρωτογεωμετρική περίοδο*** **(950-900 π.Χ.)**, κυρίαρχο στοιχείο στις Κυκλάδες είναι οι επιδράσεις από την **Εύβοια**, που έχουν ως αποτέλεσμα την παραγωγή αγγείων που μοιάζουν πολύ με τα ευβοϊκά. Δεσπόζουσα θέση ανάμεσά τους κατέχει ο **σκύφος**, είδος πήλινου ποτηριού, με κρεμάμενα ημικύκλια.

Γεωμετρική, που άνθισε κατά τον **9ο και 8ο αιώνα π.Χ..** Χαρακτηρίστηκε από νέα μοτίβα: μαιάνδρους, τρίγωνα και άλλα γεωμετρικά σχέδια. Χαρακτηριστικά αγγεία εκείνης της εποχής είναι οι αμφορείς και οι κρατήρες.

Ο αμφορέας του Διπύλου (ύψος 1,55 μέτρα)

Κατά την **Ανατολίζουσα περίοδο (7ος αι. π.Χ.)** κυριαρχούν τα μοτίβα που εισάγονται από την τέχνη της Ανατολής: καμπυλόγραμμα φυτικά κοσμήματα και γραμμικά κοσμήματα και πλαισιώνουν μορφές ζώων.
Ένα από τα αριστουργήματα της εποχής είναι η **οινοχόη** (δοχείο άντλησης κρασιού από τους κρατήρες) από την Αίγινα που βρίσκεται στο Βρετανικό Μουσείο, με ανάγλυφη κεφαλή γρύπα, στο στόμιο και σκηνή λιονταριού που κατασπαράσσει ελάφι και αλόγου που βόσκει, στο σώμα.

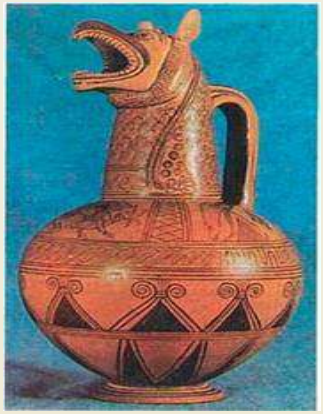

Από τα **τέλη του 8ου με αρχές του 7ου αιώνα π.Χ.,** μια αυξανόμενη επιρροή της Ανατολής οδήγησε στον **«Εξανατολισμό»** των μοτίβων (π.χ. , σφίγγα , σειρήνες, γοργόνες, γρύπας, Χίμαιρα).

Από το **600 π.Χ.** επικρατεί ο **μελανόμορφος ρυθμός.** Ήταν μια τεχνική διακόσμησης όπου οι μορφές αποδίδονταν με στιλπνό μαύρο χρώμα πάνω στο ανοιχτόχρωμο βάθος του πηλού .

Αμφορέας του Νέσσου

Στη συνέχεια, οι Αθηναίοι ανακάλυψαν την **Ερυθρόμορφη κεραμική τεχνική**, το **530 π.Χ.** Είναι ακριβώς το αντίθετο της μελανόμορφης τεχνικής, καθώς οι κοκκινωπές φιγούρες προβάλλονται αχνότερα πάνω στο μαύρο φόντο της επιφάνειας των αγγείων.

Κρατήρας

Σταμνοειδές αγγείο

Κάνθαρος

ΚΕΡΑΜΙΚΑ ΣΤΗ ΣΥΓΡΟΝΗ ΤΕΧΝΗ

Στην Ελλάδα η σύγχρονη κεραμική αποτελεί συνέχεια της μακραίωνης ιστορίας της. Έως τα μέσα του 20ου αι. οι τεχνίτες κατασκεύαζαν αγγεία, όπως πιθάρια, στάμνες, κιούπια, πιάτα, ποτήρια, τηγάνια κλπ., με ποικιλία σχημάτων και ξεχωριστή διακόσμηση. Προϊόντα παραδοσιακής κεραμικής κατασκευάζονται μέχρι και σήμερα.

Τα τελευταία 40 χρόνια βλέπουμε δίπλα στους παραδοσιακούς κεραμιστές να εμφανίζονται δημιουργοί που προσεγγίζουν την τέχνη με εντελώς διαφορετικές αφετηρίες, με καλλιτεχνική παιδεία και κυρίως ανοιχτούς ορίζοντες σκέψης. Οι περισσότεροι εξ' αυτών ήρθαν σε επαφή με την κεραμική μέσα στα εργαστήρια των παραδοσιακών αγγειοπλαστών. Στις πρώτες Πανελλήνιες Εκθέσεις Κεραμικής, δίπλα στα απαράμιλλης ομορφιάς έργα των παραδοσιακών κεραμιστών άρχισαν να εμφανίζονται συνθέσεις με ρόλο χρηστικό αλλά και διακοσμητικό, δοσμένες με μια ιδιαίτερη σύγχρονη εικαστική πνοή.